

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon om kapital og risikoforhold

31. desember 2023 Ørskog Sparebank

INNHOLDSFORTEGNELSE

PILAR 3 – OFFENTLIGGJØRING AV INFORMASJON OM KAPITAL OG RISIKOFORHOLD

1.	Innledning og formål med dokumentet	2
2.	Styring og kontroll av risiko	2
2.1	Formål og prinsipper for ICAAP	2
2.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoer	4
3.	Informasjonsplikt for foretak som har eierinteresser i foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett	7
4.	Standardiserte skjemaer for offentliggjøring av bankens nøkkeltall for kapital og likviditet	8

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter åttende del av kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575), jf. Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV del XI. Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2023 med mindre annet fremgår.

Kapitaldekningsregelverket består av tre pilarer:

Pilar 1 er et minimumskrav til ansvarlig kapital på minst 8 % av beregningsgrunnlaget.

Pilar II, er et krav om at alle banker og finansieringsselskaper årlig skal gjennomføre en vurdering av egen risiko, kapitalbehovet (ICAAP) og likviditetsbehovet (ILAAP). Finanstilsynet er pålagt å evaluere ICAAP/ILAAP-prosessen og resultatene av prosessen i det enkelte foretak (SREP), og på bakgrunn av evalueringen fastsetter et pilar 2-krav for foretakene. Pr. 31.12.2023 har Ørskog Sparebank kun et internt fastsatt Pilar 2 krav. Banken fikk i februar 2024 vedtak om 2,1% Pilar 2 krav fra Finanstilsynet målt mot konsolidert beregningsgrunnlag. Dette skal dekkes av 56,25% ren kjernekapital og øvrige av kjernekapital.

Pilar III er et krav om at finansiell informasjon om bankens kapitaldekning og ICAAP prosess offentliggjøres. Pilar III har som formål er å bidra til økt markedsdisiplin og å gjøre det lettere å sammenligne foretakene. Foretakene skal offentliggjøre opplysninger som gir markedsaktørene mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll av risiko. Informasjonen skal gis på en forståelig måte som gjør det mulig å sammenligne ulike foretak. Informasjonen skal offentliggjøres minst årlig samtidig med årsregnskapet, men foretakene skal vurdere om noen av kravene skal offentliggjøres hyppigere.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

2. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

2.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende. Dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også vurderer behovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer med videre.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på

enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag / nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken en «omvendt» stresstest. I en slik stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt. Hensikten med en slik omvendt stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå.

Banken gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko. Banken har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger. Det er etablert et sett av handlingsregler, hvor det fremgår hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivåer av faktisk kapital. Styret har godkjent utforming og metodevalg for kapitalbehovsvurderingen og stresstester. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år.

Bankens kapitaldekning pr. 31.12.2023 viser:

Ren kjernekapitaldekning	18,45 %
Kjernekapitaldekning	20,56 %
Kapitaldekning	22,68 %

Bankens konsoliderte kapitaldekning pr. 31.12.2023 syner

Ren kjernekapitaldekning	18,13 %
Kjernekapitaldekning	20,14 %
Kapitaldekning	22,24 %

ICAAP beregningen gir et kapitalbehov på 17,5% inkludert alle bufferkrav, Pilar II og styringsbuffer pr. 31.12.2022. Oppdatert beregning for inneværende år blir gjennomført innen april 2024.

Styret er involvert i ICAAP prosessen sammen med økonomiansvarlig og banksjef. Banken henter videre inn ekstern bistand fra revisor for å kvalitetssikre prosessen. Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for ulike risikoer ved hjelp av ulike metoder:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Likviditetsrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko

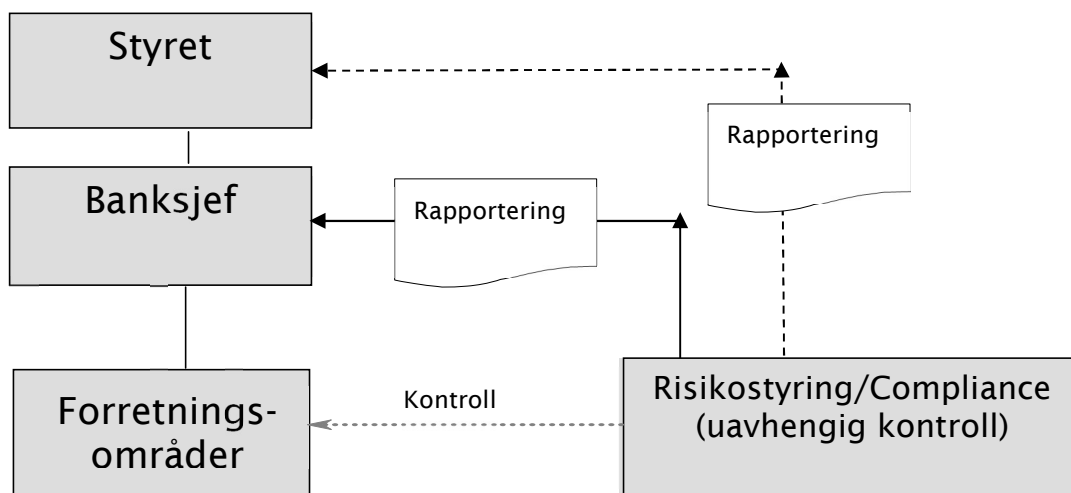
- Systemrisiko

2.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene. Ørskog Sparebank er en forholdsvis liten kredittinstitusjon i norsk målestokk. Det er derfor et overordnet mål for styret at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risiko. Finansiell risiko deles inn i kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risiki, og hvordan banken har håndtert disse.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen rapporterer til banksjef, og kan rapportere direkte til styret i tilfeller der styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen. Risikostyringsfunksjonen skal alltid varsle styret i tilfeller der identifiserte risikoer påvirker eller kan påvirke foretaket.

Rollefordelingen er skissert i figuren under:

I utøvelsen av sine oppgaver skal risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen være objektiv, upåvirket av kommersielle incentiver og uavhengig av bankens ledelse og andre virksomhetsområder i banken.

Kravet til uavhengighet medfører at risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen ikke skal innehas av personer som er involvert i utøvelsen av tjenestene og funksjonene som skal kontrolleres. Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen kan ikke kontrollere tjenestene/ oppgavene som de selv utfører.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg

til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Denne typen risiko knytter seg hovedsakelig til større privat- og næringsengasjement, men også til bankens plasseringer i verdipapirer. Vårt regelverk, både i kredittåndboken og i reglene for virksomheten på verdipapirmarkedet, gir klare begrensninger i volum og krav til sikkerhet.

Bankens obligasjonsportefølje er anskaffet for å sikre en nødvendig likviditetsbuffer, og består av obligasjoner utstedt av andre kredittinstitusjoner, kommuner og industriselskaper. Det knytter seg liten til moderat kredittrisiko til denne porteføljen. Ved årsskiftet er de enkelte papirene i porteføljen vurdert til det laveste av kostpris og markedspris. Både person- og bedriftskundene blir risikoklassifiserte. Risikoklassifiseringssystemet gjør banken bedre i stand til å beregne og styre risiko innenfor utlånsområdet. Kundene klassifiseres ut fra en modell som hensyntar kundeatferd og eksterne data. Både person- og næringskunder blir delt inn risikoklasser fra 1-10 hvor lavest tall indikerer lavest risiko. Klasse 11 indikerer misligholdte kunder og klasse 12 for tapsmerkede kunder. Styret får hvert kvartal en gjennomgang av alle engasjement over en viss størrelse, samt av alle utsatte engasjement uansett størrelse.

Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser. Styret har vedtatt en egen markedspolicy med rammer for mulige investeringer. Markedsrisikoen skal være lav.

Banken har en avtale med Eika Kapitalforvaltning AS om aktiv forvaltning av bankens obligasjonsportefølje.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

Risikoen reduseres gjennom opplæring, gode rutiner og løpende oppfølging, bl.a. gjennom internkontrollen.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon av:

- Enkeltkunder
- Enkelte bransjer
- Geografiske områder

Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer, eller uventede tap på lån til datterselskaper som er eiendomsselskaper (ofte er eiendomsmassen skilt ut i egne datterselskaper). Eiendomspris risiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiære økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

En solid og veldrevet bank vil normalt ha lett tilgang til trekkrettigheter og nødvendige kreditter. Bankens styre vurderer likviditetsrisikoen i Ørskog Sparebank som akseptabel. Styret får månedlige rapporter om likviditetssituasjonen i banken.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd. Risikoen vurderes av bankens styre en gang hvert år eller oftere ved behov.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder
- Enkelt bransjer
- Geografiske områder

Banken har ett stort engasjement. Bankens største engasjement målt i kr. gjennomgås av styret hvert kvartal. Ekstra konjunkturutsatte bransjer har vi definert til å omfatte fiske/fangst, hotell/restaurant og bygg-og anleggsbransjen. Styret vurderer eksponeringen i de ulike næringer hvert kvartal. Det vurderes ikke å være en hjørnesteinsbedrift i bankens kundeportefølje.

Valutarisiko

Banken handler ikke med valuta. Valutarisikoen vurderes derfor som lav.

Aksjekursrisiko

Aksjekursrisikoen omhandler risiko i forhold til aksjer, aksjefond og pengemarkedsfond. Disse deles gjerne inn i handelsportefølje, øvrige omløpsmidler og anleggsmidler, men Ørskog Sparebank har kun papirer i de to sistnevnte porteføljene. Omløpsporteføljen består av pengemarkedsfond hvor banken har plassert deler av sin overskuddslikviditet. Disse pengemarkedsfondene inngår som en del av bankens likviditetsreserve. Størrelsen på og kursutviklingen for denne beholdningen inngår i den månedlige rapporteringen til bankens styre. Anleggsbeholdningen består hovedsakelig av aksjer i strategiske selskaper. Virksomheten styres av egne regler fastsatt av styret, og det er gitt klare fullmakter og volumbegrensninger på området.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter.

Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Banken anser risikoen for sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp som lav.

Systemrisiko

Systemrisiko for Ørskog Sparebank kan bestå i at problemer hos andre (større) banker kan smitte over. Dette kan bestå i:

- fallende verdier på verdipapirportefølje
- vanskelig å få tak i likviditet plassert i andre banker
- vanskelig å få funding på normale vilkår
- DNB som oppgjørsbank ikke er i stand til å gjennomføre oppgjør gjennom dagen.
- Eika Gruppen ikke i stand til å levere systemkritiske løsninger innenfor AHV m.m.

Alt dette kan utgjøre en systemrisiko hvis andre banker får problemer. Ovennevnte risiko vil dels være dekket opp ved kapitalbehovsvurdering av likviditets- og kredittrisiko, og vi forstår at det fra Finanstilsynets side ligger små forventninger om at det er behov for å holde kapital knyttet til systemrisiko for en bank av Ørskog Sparebanks størrelse.

3. INFORMASJONSPLIKT FOR FORETAK SOM HAR EIERINTERESSER I FORETAK SOM UTSTEDER OBLIGASJONER MED FORTRINNSRETT

		Beløp i tusen kroner eller prosent	
a	Overføringsrad: Samlet portefølje overført og formidlet til Eika Boligkreditt AS (bolighypoteklån) i prosent av samlede utlån til personmarkedet på bankens balanse og bolighypoteklån		28,38 %
b	Gjennomsnittlig belåningsgrad for bolighypoteklån hos Eika Boligkreditt AS		55,20 %
c	Overpantsettelsesgrad i sikkerhetsmassen		109,24 %
d	Tellende sikkerhetsmasses andel av sikkerhetsmasse totalt		98,96 %
e	Utestående garantiforpliktelse		16.155
f	Bokført verdi av hhv. obligasjoner med fortrinnsrett, aksjer, fondsobligasjonskapital, ansvarlig lånekapital og annen usikret finansiering i kredittforetaket	Obligasjoner med fortrinnsrett	106.572.817
		Aksjer	1.428.559
		Fondobligasjoner	576.348
		Ansvarlig lånekapital	779.252
		Senior obligasjoner	3.303.114
g	Andre forpliktelser overfor kredittforetaket som følge av aksjonæravtaler og lignende		

4. STANDARDISERTE SKJEMAER FOR OFFENTLIGGJØRING AV BANKENS NØKKELTALL FOR KAPITAL OG LIKVIDIDET

Skjema EU KM1 - Nøkkeltall kapital og likviditet

Beløp i tusen kroner

		a		e
		31.12.2023		31.12.2022
Tilgjengelig ansvarlig kapital (beløp)				
1	Ren kjernekapital	416.241		381.973
2	Kjernekapital	462.356		428.901
3	Total ansvarlig kapital	510.593		477.057
Risikovektet beregningsgrunnlag				
4	Totalt risikovektet beregningsgrunnlag	2.295.374		2.112.162
Kapitaldekning (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)				
5	Ren kjernekapitaldekning	18,13 %		18,08 %
6	Kjernekapitaldekning	20,14 %		20,31 %
7	Total kapitaldekning	22,24 %		22,59 %
Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere andre risikoer enn overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)				
EU 7a	Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere andre risikoer enn overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)	0,00 %		0,00 %
EU 7b	herav: som skal dekkes av ren kjernekapital (prosentpoeng)	0,00 %		0,00 %
EU 7c	herav: som skal dekkes av kjernekapital (prosentpoeng)	0,00 %		0,00 %
EU 7d	Samlet SREP kapitalkrav (i prosent)	8,00 %		8,00 %
Kombinert buffer- og totalt kapitalkrav (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)				
8	Bevaringsbuffer (i prosent)	2,50 %		2,50 %
EU 8a	Bevaringsbuffer som følge av makro- eller systemrisiko fastsatt av en medlemsstat (i prosent)			
9	Institusjonsspesifikk motsyklisk kapitalbuffer (i prosent)	2,50 %		2,00 %
EU 9a	Systemrisikobuffer (i prosent)	4,50 %		3,00 %
10	Buffer for globalt systemviktige institusjoner (i prosent)			
EU 10a	Buffer for andre systemviktige institusjoner (i prosent)			
11	Kombinert bufferkrav (i prosent)	9,50 %		7,50 %
EU 11a	Samlet kapitalkrav (i prosent)	17,50 %		15,50 %
12	Tilgjengelig ren kjernekapital (CET1) etter oppfyllelse av samlede SREP-krav til ansvarlig kapital (i prosent)	312.829		
Uvektet kjernekapitalandel				
13	Sum eksponeringsmål	4.836.738		4.653.624
14	Uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	9,60 %		9,22 %
Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet)				
EU 14a	Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging (i prosent)			
EU 14b	herav: skal bestå av ren kjernekapital (prosentpoeng)			
EU 14c	Samlede SREP-krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	3,00 %		3,00 %
Bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel og samlet krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent av det samlede)				
EU 14d	Bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)			
EU 14e	Samlet krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	3,00 %		3,00 %
Likviditetsreserve (LCR)				
15	Likvide eiendeler (vektet verdi)	345.207		328.435
EU 16a	Utbetalinger (vektet verdi)	224.469		168.171
EU 16b	Innbetalinger (vektet verdi)	21.154		27.139
16	Netto utbetalinger (justert verdi)	203.314		141.032
17	Likviditetsreserve/LCR (i prosent)	170 %		233 %
Stabil finansiering (NSFR)				
18	Poster som gir stabil finansiering	3.205.839		3.163.978
19	Poster som krever stabil finansiering	2.392.410		2.163.209
20	Stabil finansiering/NSFR (i prosent)	134 %		146 %